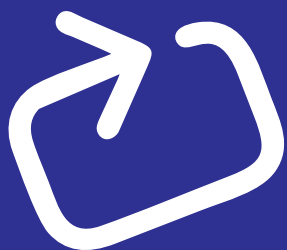




**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА**

*Министарство за људска права и избјеглице*



# **СТРАТЕГИЈА**

**ЗА ПРИХВАТ И ИНТЕГРАЦИЈУ  
БХ ДРЖАВЉАНА  
КОЈИ СЕ ВРАЋАЈУ  
ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА  
О РЕАДМИСИЈИ**

**и Акциони план за период  
2015-2018. година**

*Сарајево, октобар 2015. године*





**Босна и Херцеговина**  
**Министарство за људска права и избјеглице**

**СТРАТЕГИЈА**  
**ЗА ПРИХВАТ И ИНТЕГРАЦИЈУ БХ ДРЖАВЉАНА КОЈИ**  
**СЕ ВРАЋАЈУ ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ**

**И**

**Акциони план за период 2015 - 2018. година**

**Сарајево, октобар 2015. године**

# СТРАТЕГИЈА ЗА ПРИХВАТ И ИНТЕГРАЦИЈУ БХ ДРЖАВЉАНА КОЈИ СЕ ВРАЋАЈУ ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ

и

**Акциони план за период 2015–2018. година**

## **Издавач:**

Министарство за људска права и избјеглице БиХ

## **Радна група за израду Стратегије:**

Драгана Ковач, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, предсједавајућа; Абела Побрић-Потуровић, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, замјеница предсједавајуће; Љубо Куравица, Министарство безбједности БиХ, члан; Шејла Хабеш, Министарство безбједности БиХ, члан; Амра Трнка, Министарство цивилних послова БиХ, члан; Славица Грозданић, Министарство иностраних послова БиХ, члан; Оливера Станишић, Гранична полиција БиХ, члан; Шевка Пало и Оља Ловриновић, Федерално министарство расељених особа и избјеглица, члан; Александра Гламочанин-Вујић, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске, члан; Митар Милић, Брчко Дистрикт БиХ, члан; Едита Авдибеговић, Удружење "Ваша права БиХ", члан; Давор Буноза, Фондација локалне демократије, члан; Диана Риђић, Босанскохерцеговачка иницијатива жена, члан; Џеннана Мемешевић-Пањета, ЦРС, члан; Енис Смајић, администратор пројекта „Интегрисани програм подршке за реинтеграцију повратника по основу споразума о реадмисији“

## **У раду Радне групе за израду Стратегије дали допринос:**

Марио Ненадић, помоћник министрице за људска права и избјеглице БиХ  
Мецид Липјанкић, шеф одсјека у Министарству за људска права и избјеглице БиХ  
Весна Вигњевић, консултанткиња на изради Стратегије  
Санела Имамовић, директорка програма ЦРС БиХ

## **У изради Стратегије дали допринос представници институција и организација:**

Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Министарство безбједности БиХ, Министарство иностраних послова БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Гранична полиција БиХ, Министарство финансија и трезора БиХ, Дирекција за европске интеграције, Канцеларија за законодавство Савјета министара БиХ, Федерално министарство расељених особа и избјеглица, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Влада Брчко Дистрикта БиХ, општине у Федерацији БиХ: Бихаћ, Босански Петровац, Стари Град Сарајево, Горажде и Тузла, општине у Републици Српској: Нови Град, Билећа, Котор Варош, Костајница и Фоча, Фондација локалне демократије, Удружење "Ваша права БиХ", Босанскохерцеговачка иницијатива жена

## **Израду Стратегије подржали:**

Влада Швицарске и Влада Лиецхтенстеина, финансијска подршка  
Catholic Relief Services – United States Conference of Catholic Bishops, којег заступа мисија ЦРС-а у Босни и Херцеговини, финансијска и административно-техничка подршка

**Лектор:** Раде Марковић

**Дизајн:** Дамир Карахасановић

**Штампа:** Бест Про д.о.о. Сарајево

## **Тираж:**

140 ком. на босанском језику

60 ком. на хрватском језику

100 ком. на српском језику

100 ком. на енглеском језику

## САДРЖАЈ

1. УВОД.....	4
2. АНАЛИЗА СТАЊА У ОБЛАСТИ ПРИХВАТА И ИНТЕГРАЦИЈЕ ДРЖАВЉАНА БиХ КОЈИ СЕ ВРАЋАЈУ У БиХ ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ .....	6
2.1. Међународни правни оквир .....	6
2.2. Миграције држављана БиХ.....	9
2.3. Осјетљиве групе повратника по основу споразума о реадмисији.....	11
2.4. Тренутно стање у области прихвата и интеграције повратника .....	12
3. ПРЕГЛЕД ДОСАДАШЊИХ РЕЗУЛТАТА НА ПОДРУЧЈУ РЕАДМИСИЈЕ И ПРИХВАТА .....	16
3.1. Уставноправни оквир .....	16
3.2. Институционални оквир.....	17
3.3. Постигнути резултати на прихвату повратника по споразуму о реадмисији	19
4. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ .....	20
5. СТРАТЕШКИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ .....	23
5.1. Стратешки циљ .....	23
5.2. Специфични циљ 1 .....	23
5.3. Специфични циљ 2 .....	24
5.4. Специфични циљ 3 .....	24
5.5. Специфични циљ 4 .....	25
5.6. Специфични циљ 5 .....	25
АКЦИОНИ ПЛАН 2015–2018. ГОДИНА .....	26
АНЕКС 1. Ток координације институција и организација у систему прихвата и интеграције реадмисираних повратника .....	36

## 1. УВОД

Потписивање и спровођење споразума о реадмисији, односно поновном прихвату лица која немају дозволу боравка једна је од обавеза Босне и Херцеговине предвиђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица и БиХ, као основе за контролу и спречавање илегалних миграција. Споразуми о реадмисији представљају значајан инструмент политике повратка миграната и тражилаца азила из европских земаља којима се дефинишу обавезе држава потписница у поновном прихвату својих држављана. Један од начина на који БиХ може да испуни обавезе које је прихватила Споразумом о стабилизацији и придруживању и споразумима о реадмисији је одржива интеграција повратника као најважнија карика у ланцу контроле миграција. Под одрживом интеграцијом повратника подразумијева се ефикасна политика државе чији је циљ да се повратници интегришу на ефикасан, одржив и дугорочан начин у друштво, уз пуно уважавање њихових права.

Савјет министара БиХ је на својој 99. сједници одржаној 24. септембра 2009. године донио Одлуку о усвајању Стратегије за реинтеграцију повратника по споразуму о реадмисији, чиме је поред раније наведених испуњена и једна од обавеза утврђених мапом пута према укидању визног режима за БиХ<sup>1</sup>. Стратегијом је предвиђен низ активности усмјерених на поновну интеграцију повратника које су требале да резултирају смањењем секундарних миграција као суштинског циља споразума о реадмисији. Процес израде Стратегије, нажалост, није био праћен свеобухватним консултативним процесом који би подразумијевао довољан број консултација, стратешких радионица, међусекторских расправа, као ни консултација са нижим нивоима власти. Као резултат, Стратегија јесте усвојена, али је њена имплементација остала упитна. И поред јасне визије, непостојање јасног стратешког плана, непостојање анализе постојећег стања, недостатак релевантних статистичких података те изостанак дефинисаног институционалног оквира који би укључивао локалну самоуправу као кључног актера у дефинисању и реализацији стратешких циљева у овој области резултирали су изостанком имплементације ове стратегије и пет година након њеног доношења.

Министарство за људска права и избјеглице БиХ (у даљем тексту: МЉПИ) започело је активности на имплементацији пројекта „Интегрисани програм подршке за реинтеграцију повратника по основу споразума о реадмисији“, у оквиру којег је планирана израда нове стратегије за интеграцију повратника по основу споразума о реадмисији са акционим планом за период 2015–2018. година. Основни циљ израде нове стратегије је био да се анулирају постојеће мањкавости и развије структура која ће омогућити њену пуну provedивост, што је на првом мјесту укључивало дефинисање активности неопходних за реализацију стратешких циљева и утврђивање носилаца тих активности. Стратегијом се, такође, жељела поставити основа одрживе интеграције повратника с посебним фокусом на утврђивање њихових потреба у циљу пуне социјалне укључености уз утврђивање предуслова за адекватан приступ процесу повратка и интеграције грађана БиХ на свим нивоима кроз јачање институционалног

---

<sup>1</sup> Документ Европске комисије „Мапа пута за либерализацију визног режима у БиХ“, представљен 5. јуна 2008. год.; Блок 2: *Илегална миграција укључујући реадмисију*

оквира, ефикасног процеса асистенције, едукације и успостављања система праћења реализације Акционог плана за њено спровођење.

Ова стратегија је резултат шестомјесечног рада Радне групе<sup>2</sup> уз стручну и финансијску помоћ Државног секретаријата за миграције Швицарске и Catholic Relief Services (ЦРС). Рад Радне групе се заснивао на методологији која је подразумијевала утврђивање питања којима се Стратегија треба бавити, прикупљање и анализу информација о утврђеним проблемима у сарадњи с надлежним институцијама и службама свих нивоа власти, утврђивање актера који требају бити укључени у њену реализацију, дефинисање стратешких циљева и плана мјера за њихову реализацију. У току рада Радна група је водила рачуна о томе да проблеми са којима се суочавају повратници захтијевају пуну укљученост свих релевантних институција, органа локалне управе, као и невладиних организација. Како би се ово постигло, одржан је низ састанака Радне групе, организовани су тематски округли столови, извршене међусекторске консултације и консултације са нижим нивоима власти. Чињеница да су у раду Радне групе учествовали представници надлежних министарстава и служби свих нивоа власти омогућила је размјену искустава и мишљења, што је допринијело реалнијем сагледавању свих утврђених проблема, као и квалитетнијем дефинисању стратешких циљева и мјера за њихову реализацију.

Основни принципи на којима се заснива ова стратегија односе се на законитост и владавину права, поштовање основних људских права и слобода, међуинституционалну сарадњу, поштовање међународних стандарда, транспарентност и јавност рада.

Када је у питању структура Стратегије, она је конципирана тако да обухвата анализу свих питања од значаја за интеграцију реадмисираних повратника, преглед досадашњих резултата у подручју реадмисије и прихвата, дефинисање стратешких циљева, опис мјера и активности неопходних за њихову реализацију, као и јасну додјелу надлежности за све предвиђене активности, оквирни финансијски план и одреднице значајне за успоставу ефикасног система за мониторинг и евалуацију.

Очекује се да ће реализација мјера и активности дефинисаних овом стратегијом резултирати успоставом адекватног приступа процесу повратка и интеграције повратника по основу споразума о реадмисији, као и смањеним бројем секундарних миграција. Ови се резултати требају остварити кроз:

- a) изградњу и јачање институционалне, законодавне и административне структуре неопходне за регулисање питања интеграције повратника;
- b) пружање адекватне асистенције повратницима по питању приступа правима;
- c) значајно укључивање локалних заједница у спровођење мјера и активности на плану интеграције повратника;
- d) успоставу ефикасног система мониторинга и евалуације.

---

<sup>2</sup> Чланови Радне групе: Министарство иностраних послова БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство безбједности БиХ, Министарство за људска права и избјеглице БиХ, Гранична полиција БиХ, Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске, Федерално министарство расељених особа и избјеглица, Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Владе Брчко Дистрикта БиХ, Фондација локалне демократије, Удружење „Ваша права БиХ“, Фондација „Босанскохерцеговачка иницијатива жена“, Catholic Relief Services (CRS)

## **2. АНАЛИЗА СТАЊА У ОБЛАСТИ ПРИХВАТА И ИНТЕГРАЦИЈЕ ДРЖАВЉАНА БиХ КОЈИ СЕ ВРАЋАЈУ У БиХ ПО ОСНОВУ СПОРАЗУМА О РЕАДМИСИЈИ**

### **2.1. Међународни правни оквир**

**Споразум о стабилизацији и придруживању** између европских заједница и њихових држава чланица и БиХ<sup>3</sup> потписан је 16. јуна 2008. године и представља међународни уговор чије се одредбе, у односу на домаће законодавство, директно примјењују. У Глави VII овог споразума под називом „Правда, слобода и безбједност“, чланом 81 „Спречавање и контрола илегалне имиграције; поновни прихват (реадмисија)“ утврђена је обавеза БиХ да прихвати све своје држављане који нелегално бораве на територијама држава чланица ЕУ, да им обезбиједи одговарајуће идентификационе документе и пружи потребне административне олакшице. БиХ се обавезује да ће закључивати споразуме о реадмисији којима ће утврдити поступке поновног прихвата својих држављана.

**Споразум између БиХ и Европске заједнице о реадмисији** лица која бораве без дозвола<sup>4</sup> потписан је у Бриселу 18. септембра 2007. године, а ступио је на снагу 1. јануара 2008. године и представља основни правни инструмент којим се уређују питања реадмисије у контексту односа са ЕУ. Овим споразумом БиХ се обавезала да ће поново прихватити своје држављане који не испуњавају услове боравка на територији државе која подноси захтјев за реадмисију. Значајно је нагласити да Споразум поштује права, обавезе и одговорности који проистичу из међународног права, што подразумева да сваки случај повратка мора да буде у складу с међународном заштитом и поштовањем људских права повратника. Споразум предвиђа закључивање протокола о његовој примјени са сваком земљом чланицом ЕУ којима се дефинишу одређена техничка питања, као што су утврђивање надлежних органа, граничних прелаза за предају и прихват лица, модалитети повратка по убрзаном поступку и сл. БиХ је до сада потписала provedбене протоколе са Естонијом, Малтом, Аустријом, Бугарском, Мађарском, Чешком Републиком, Данском, Румунијом, Њемачком, земљама Бенелукса (Белгија, Холандија, Луксембург) и Ирском.

Поред Споразума о реадмисији са Европском заједницом, БиХ има билатералне споразуме о реадмисији и provedбене протоколе са слиједећим државама које нису у саставу ЕУ: Молдавија, Норвешка, Швајцарска, Лихтенштајн, Србија, Црна Гора, Македонија, Турска и Албанија.

Одлуком о укидању виза за држављане БиХ (безвизни режим), коју је донио Савјет министара унутрашњих послова ЕУ 15. децембра 2010. године, споразуми о реадмисији добијају свој пуни значај. Наиме, овом одлуком с једне стране БиХ испуњава услове за чланство у ЕУ, док с друге стране њена злоупотреба значи изазов за институције БиХ које су укључене у процес повратка држављана БиХ који су затечени у илегалном боравку и захтијева пуну имплементацију споразума о реадмисији, а тиме и сузбијање илегалне миграције.

<sup>3</sup> „Службени гласник БиХ – Међународни уговори“, број 10/08

<sup>4</sup> „Службени гласник БиХ – Међународни уговори“, број 13/07



**Међународни инструменти** за заштиту људских права чије су одредбе обавезујуће за БиХ, а које су нарочито узете у обзир код дефинисања мјера и активности за одрживу интеграцију су:

- a) Универзална декларација о људским правима (1948) је документ који даје први каталог људских права и који и данас представља извор међународног обичајног права. Од посебног значаја за мигранте је одредба ове декларације која гарантује право на азил, односно прокламује да свако има право да тражи и ужива уточиште од прогањања у другим земљама.
- b) Међународни пакт о грађанским и политичким правима (1966) садржи скуп права значајних за све, па тако и за мигранте, а оне које су од посебног значаја за реадмисирани повратнике садржане су у одредбама које се односе на право дјетета на упис у матичне књиге те право на приступ јавним службама.
- c) Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима (1966) набраја права чије обезбјеђење зависи од економске моћи државе и није их лако обезбиједити, али обавезује државе да предузму одговарајуће мјере до максимума расположивих ресурса како би постигле њихову пуну реализацију. Ту су прије свега право на социјално осигурање, право на одговарајући животни стандард, право на здравље и право на образовање.
- d) Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације (1965) забрањује дискриминацију међу људима и захтијева од држава да предузму све неопходне мјере за превенцију и укидање свих облика расне дискриминације. Овом се конвенцијом обезбјеђују право на напуштање и повратак у своју земљу, право на држављанство, права на рад, стан, социјално осигурање и образовање.
- e) Конвенција о правима дјетета (1989) садржи права лица млађих од 18 година и обавезује државу да предузме све законске, административне, социјалне и образовне мјере ради заштите дјетета од свих облика физичког или менталног насиља, повреда или злоупотребе, занемаривања или немарног односа, малтретирања или експлоатације. Између осталих права, држава је у обавези да обезбиједи алтернативну бригу за дијете привремено или стално лишено свог породичног окружења, као и да му обезбиједи адекватно образовање.
- f) Конвенција о правима лица са инвалидитетом (2006) гарантује пуно и једнако уживање свих људских права лица са инвалидитетом и промовише поштовање њиховог достојанства. У том смислу, држава уговорница је обавезна да усвоји одговарајуће законодавне, административне и друге мјере неопходне како би се обезбиједила равноправност и недискриминација лица са инвалидитетом.
- g) Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (1950) успоставља стандарде заштите људских права у оквиру Савјета Европе и наводи основна права и слободе која се односе на сва лица, а када су у питању мигранти, нарочит значај имају одредбе које се односе на забрану дискриминације те одредбе протокола донесених уз конвенцију које се односе на право на образовање, слободу кретања те општу забрану дискриминације.
- h) Ревидирана Европска социјална повеља (1966) обавезује државе потписнице да обезбиједи грађанима основна економска и социјална права која, уз изузетак оних које БиХ није ратификовала, подразумевају право дјете и младих на заштиту, право на социјалну и здравствену заштиту, право породице на социјалну, правну и економску заштиту те право старих лица на социјалну заштиту.

Поред раније наведених докумената, правни оквир ЕУ подразумева низ аката који се тичу сарадње унутар ЕУ, а који се директно или индиректно односе на држављане БиХ

без дозволе боравка. БиХ, као потенцијални кандидат за чланство у ЕУ, узима у обзир ове документе приликом дефинисања својих политика и стратешких приоритета.

**Европски пакт о имиграцији и азилу** – Пакт је усвојен од стране Савјета Европе 15. октобра 2008. године с циљем остварења заједничке имиграционе политике и политике азила. Дио овог документа који се односи на питања уселавања бави се и питањем контроле незаконитог уселавања кроз омогућавање незаконитим уселеницима да се врате у земљу поријекла или у транзитну земљу и успостављање партнерских односа с државама из којих имигранти долазе.

**Стокхолмски програм 2011–2014** – Програм Европског савјета под називом „Простор слободе, безбједности и правде“ усвојен је у децембру 2009. године и представља вишегодишњи програм подијељен на шест тематских цјелина, а тематска цјелина 5 „Европа одговорности, солидарности и партнерства у области азила и миграција“ посебно је важна за земље Западног Балкана јер садржи мјере које чине дио политике према државама потенцијалним кандидатима за чланство. Један од циљева ове тематске цјелине односи се на смањење броја илегалних миграната и пружање адекватне и уједначене заштите азилантима.

**Директива 2008/115/ЕЗ** („Директива о враћању“) Европског парламента и Савјета од 16. децембра 2008. године наводи заједничке стандарде и поступке за враћање држављана трећих земаља чији је боравак незаконит. Према Директиви, лицу је након одлуке о иселењу омогућено да се у периоду од 7 до 30 дана припреми за добровољни повратак с тим да тај период може, у изузетним случајевима, бити продужен. Уколико након истека времена одређеног за добровољни повратак лице не напусти земљу, односно ЕУ, издаје се одлука о присилном иселењу, која може да укључује и казну забране уласка у дотичну земљу и до пет година.

**Директива Савјета 2001/40/ЕЗ** од 28. маја 2001. године о узајамном признавању одлука о протјеривању држављана трећих држава обухвата одлуке држава чланица које се односе на протјеривање у случају да је улазак или боравак странаца, тј. држављана трећих држава, незаконит у смислу прописа државе чланице.

**Директива Савјета 2003/110/ЕЗ** од 25. новембра 2003. године о узајамној помоћи у случајевима транзита у сврхе удаљавања ваздушним путем утврђује процедуре присилног удаљавања ваздушним путем у сврху окончања незаконитог боравка држављана трећих земаља.

**Одлука Савјета 2004/191/ЕЗ** од 23. фебруара 2004. године којом се утврђују критеријуми за накнаде због финансијских неравнотежа насталих примјеном Директиве 2001/40/ЕЗ уређује питање подјеле финансијског терета сарадње између држава чланица при протјеривању држављана трећих земаља у случају да се протјеривање не може спровести на трошак дотичних држављана треће земље. С циљем обезбјеђења пуног поштовања људског достојанства у случају протјеривања или удаљавања, ова директива предвиђа накнаду трошкова превоза, административних трошкова, трошкове смјештаја и лијечења.

**Резолуција Европског парламента о положају малољетника без пратње у ЕУ** од 12. августа 2013. године позива Европску комисију на успостављање стратешких смјерница које би садржавале услове који се морају испунити прије повратка

малољетника, а који би поштовали добробит дјетета. У Резолуцији се наглашава да никако није могуће донијети одлуку о враћању малољетника ако то није у његову корист или ако представља пријетњу за његов живот, физичко и душевно здравље, његову добробит, безбједност, његова основна права или основна права његове породице, те да се морају у потпуности узети у обзир и оцијенити индивидуалне околности сваког малољетника. Такође, подсећа да је одлуку о враћању могуће донијети само ако је утврђено да ће у земљи повратка за малољетника вриједити сигурне, конкретне и прилагођене одредбе којима ће се поштовати његова права и које ће бити повезане с мјерама интеграције у држави повратка. С тим у вези, резолуција подстиче државе чланице да у сврху омогућавања безбједног повратка дјете успоставе договоре о сарадњи и праћењу са земљама поријекла и транзитним земљама, с невладиним, локалним и међународним организацијама, те да обезбиједи заштиту и интеграцију малољетника након њиховог повратка.

**Стратегија Европа 2020.**<sup>5</sup> из 2010. године као један од циљева има и борбу против сиромаштва која је исказана кроз иницијативу „Европска платформа за борбу против сиромаштва“ која за циљ има да се обезбиједи економска, социјална и територијална кохезија и ојача свијест о основним правима сиромашних ради остварења могућности за живот у достојанству и активно учешће у друштву. Путем ове иницијативе земље чланице се обавезују да ће промовисати колективну и индивидуалну одговорност свих у борби против сиромаштва и социјалне искључености, спровести мјере које су примјерене специфичној ситуацији одређених угрожених група (као што су породице са једним родитељем, старије жене, мањине, Роми, инвалиди, бескућници), изградити своје системе социјалне сигурности и на тај начин обезбиједити примјерену финансијску подршку, као и приступ здравственој заштити.

**Европска платформа против сиромаштва и социјалне искључености:** Европски оквир за социјалну и територијалну кохезију<sup>6</sup> поставља оквир за постизање циљева ЕУ везаних уз смањење сиромаштва и социјалне искључености за најмање 20 милиона особа до 2020. године и дио је „Стратегије Европа 2020.“ за паметан, одржив и укључив раст. Кључне активности ове платформе укључују, између осталог, побољшан приступ маргинализованим и социјално искљученим групама, запослењу, социјалној сигурности, здравству, становању и образовању, као и боље коришћење фондова ЕУ за подршку социјалном укључивању и сузбијању дискриминације. Посебан задатак држава чланица према овом документу јесте дефинисање и реализација мјера које су усмјерене на посебне групе, међу којима се издвајају Роми, породице с једним родитељем, старија лица, лица са инвалидитетом и бескућници.

## **2.2. Миграције држављана БиХ**

Босна и Херцеговина је подручје са знатним кретањем популације како у земљи, тако и ван земље, а разлози тих кретања су почивали на политичким, религијским, националним, економским и демографским околностима. Од 1965. године када се бильежи повећање миграција па до данас, разлози за миграције су варирали тако да су у периоду између шездесетих и касних осамдесетих година миграције становништва највише биле под утицајем економских фактора, док су у периоду послје 1992. године

<sup>5</sup> Европска стратегија за паметан, одржив и укључив раст – Европа 2020., март 2010. год.

<sup>6</sup> Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions – The European Platform against Poverty and Social Exclusion: A European framework for social and territorial cohesion, December 2010.

људи углавном одлазили због ратних сукоба, а након 1995. године због послеријатних посљедица. Као резултат оружаних сукоба 1992–1995 дошло је до највеће емиграције становништва БиХ која се икад десила, када је око половине пријератне популације било присиљено да напусти своје домове. Грађани БиХ данас мигрирају према развијеним западноевропским земљама у потрази за бољим животним приликама због незадовољавајућег животног стандарда и недостатка запослења у свом мјесту пребивалишта. Економија БиХ и њен спори развој током посљедњих година имају значајан утицај на одлуку грађана да напусте земљу и потраже боље прилике и запослење у другим државама. У прилог овој чињеници иде податак да је стопа сиромаштва у земљи око 18% док је стопа незапослености, према стандардима мјерења Међународне организације рада (МОП) 28%.<sup>7</sup>

У БиХ не постоје прецизни подаци о броју њених грађана који су отишли у иностранство и оних који се враћају. Споразум о реадмисији БиХ и ЕУ и билатерални споразуми са државама ван ЕУ дјелимично омогућавају успостављање одговарајуће статистике, али још увијек није успостављен одговарајући механизам за прикупљање релевантних података о реадмисираним повратницима на основу којег би се успоставила одговарајућа база података. Као резултат потребе да се успостави механизам за прикупљање статистичких података о миграцијама настао је Миграциони профил Босне и Херцеговине који даје увид у кључне трендове у области миграција и садржи, између осталог, и податке о повратку нерегуларних миграната. Према подацима Министарства безбједности БиХ и Граничне полиције БиХ, број држављана БиХ за које је одобрен прихват по основу споразума о реадмисији се постепено повећава, од 200 у 2009. години до 397 у 2013. години<sup>8</sup>. Ови подаци, као и европски статистички подаци, показују да се миграције грађана БиХ према западним земљама настављају и понављају без обзира на примјену споразума о реадмисији те да се, сходно томе, може очекивати повећање броја повратника по основу реадмисије. Евиденција Министарства безбједности БиХ, садржана у доњој табели, показује број држављана БиХ за које је одобрен поновни прихват на основу захтјева за реадмисију или на основу најаве о повратку када повратници посједују ваљане путне документе и упућује на могући тренд у области повратка по реадмисији.

	<b>Држава</b>	<b>2009.</b>	<b>2010.</b>	<b>2011.</b>	<b>2012.</b>	<b>2013.</b>	<b>УКУПНО</b>
1.	Швајцарска	131	138	89	104	114	<b>576</b>
2.	Њемачка	17	28	18	41	75	<b>179</b>
3.	Хрватска	27	21	11	34	31	<b>124</b>
4.	Белгија			2	24	70	<b>96</b>
5.	Аустрија	9	10	15	15	24	<b>73</b>
7.	Финска				65		<b>65</b>
6.	Шведска				14	50	<b>64</b>
9.	Словенија	6	6	5	1	9	<b>27</b>
8.	Француска		1		9	7	<b>17</b>
11.	Холандија	10	2	1	2	1	<b>16</b>
10.	Шпанија				4	6	<b>10</b>
13.	Мађарска			1	5		<b>6</b>
14.	Данска		3	1		1	<b>5</b>
16.	Црна Гора					5	<b>5</b>

<sup>7</sup> Агенција за статистику БиХ, Анкета о радној снази 2013.

<sup>8</sup> Миграциони профил БиХ за 2013. годину

15.	Србија		2		1	1	<b>4</b>
12.	Италија					3	<b>3</b>
17.	Чешка Република		1				<b>1</b>
18.	Египат		1				<b>1</b>
19.	Македонија						
	<b>УКУПНО</b>	<b>200</b>	<b>213</b>	<b>143</b>	<b>319</b>	<b>397</b>	<b>1.272</b>

### 2.3. Осјетљиве групе повратника по основу споразума о реадмисији

Повратници по основу споразума о реадмисији не припадају једној хомогеној групи, што би омогућило да се реално процијене њихове потребе и, с тим у вези, врста и обим неопходних интервенција. На основу досадашњих искустава у прихвату реадмисираних повратника уочено је више група које су, без адекватне асистенције, посебно погођене социјалном искљученошћу и сиромаштвом, као што су лица са инвалидитетом, хронични болесници, лица с душевним сметњама, малољетници и дјеца без родитељске пратње те Роми. Чињеница да се велики број ових лица враћа под присилом представља додатни ризик када је у питању заштита њихових људских права.

**Роми** су због слабе образованости, неукључености у формалне облике рада, специфичног начина живота и других карактеристика у већој или мањој мјери маргинализовани економски, просторно, културолошки и политички. Ово утиче на лошији квалитет њиховог живота по питању образовања, здравствене и социјалне заштите и запошљавања у односу на остатак популације. И поред тога што држава, усвајањем стратегије за рјешавање проблема Рома и акционих планова из области образовања, запошљавања, здравствене заштите и стамбеног збрињавања, улаже напоре да побољша живот ромске популације, велики број Рома мигрира према западноевропским земљама у потрази за бољим животом.

**Лица са инвалидитетом** којима је потребна помоћ других лица немају статус лица с посебним потребама, чиме су искључени из система социјалне помоћи и изложени дискриминацији. Уколико нису у радном односу, не остварују права из области здравствене заштите и не могу да добију помоћ у оквиру специјализованих установа, чему доприноси и недостатак координације између система здравствене заштите и система социјалне помоћи.

**Лица са заразним, преносивим и хроничним болестима** и лица с менталним обољењима су најчешће овисници о психоактивним супстанцама и њихово стање захтијева специјализовану медицинску интервенцију која се може добити само у одређеним специјализованим установама. Проблем представља то што се лијечење које је започето у иностранству често не може наставити на адекватан начин по повратку у земљу због недостатка потребних лијекова, проблема у преносу медицинске документације која даје увид у здравствено стање повратника те промјене доктора и услова у којима се повратник лијечио. Код лица са заразним и преносивим болестима проблем је у њиховој хоспитализацији, смјештају у прихватне центре и друге установе због немогућности спровођења адекватног медицинског третмана. Поред тога, јављају се и потешкоће у прихватању и интеграцији таквих лица у заједницу због истих разлога као и код хроничних болесника.

**Малољетници и дјеца без родитељског старања** захтијевају посебну пажњу и предузимање одговарајућих интервенција, као и ангажман специјализованих служби. У случајевима захтјева за реадмисију малољетног држављанина БиХ који је без пратње или је лице с посебним потребама, надлежне институције на државном нивоу предузимају неопходне мјере путем Сектора за имиграцију у оквиру Министарства безбједности БиХ који подноси МЉПИ-у захтјев за обезбјеђење привременог збрињавања с циљем обезбјеђења специфичних услова неопходних за адекватан прихват малољетника или лица с посебним потребама, док МЉПИ координира активности на адекватном прихвату ових лица са надлежним центрима за социјални рад. Детаљно поступање у наведеним случајевима ова два државна министарства регулисано је *Протоколом о сарадњи и начину размјене информација за реинтеграцију држављана БиХ прихваћених по споразумима о реадмисији*. Међутим, нижи нивои власти би морали да обезбиједу пуну интеграцију ове категорије повратника кроз доношење мјера неопходних за њихову образовну интеграцију, психосоцијални и здравствени развој, што се посебно односи на дјецу која су у поступку повратка по реадмисији трајно или привремено одвојена од родитеља или старатеља.

## **2.4. Тренутно стање у области прихвата и интеграције повратника**

Споразумима о реадмисији није прописана одговорност државе за интеграцију повратника нити је предвиђено да се приликом имплементације споразума морају уважавати социјални аспекти интеграције повратника у циљу њиховог одрживог повратка. Недостатак координације и размјене информација између западних земаља и БиХ представља препреку у успостављању адекватне регистрације повратника и разумијевању њихових потреба. Често западне земље не дају информације о лицима која су, на примјер, хронични болесници, лица која се не могу сама старати о себи, дјеца без пратње родитеља или породице са једним родитељем. Недостатак ових информација отежава адекватно планирање и организовање њиховог прихвата у БиХ. С друге стране, домаће институције у чијој су надлежности области образовања, запошљавања, социјалне и здравствене заштите нису, као ни локалне заједнице, адекватно информисане о процесу реадмисије, због чега често изостаје одговарајућа асистенција повратницима. Недостатак институционалних капацитета који би омогућили да надлежне институције и службе пруже ефикасну асистенцију повратницима по споразуму о реадмисији, нарочито када су у питању посебно осјетљиве групе које требају специфичну врсту асистенције, представља један од кључних проблема за успјешну интеграцију повратника. И поред релативно изграђеног институционалног оквира за регулисање питања из области реадмисије и дјелимично прихвата повратника, није се наставило са јачањем овог оквира, укључујући и законодавни, како би се интеграција повратника стимулисала те спријечила дискриминација и маргинализација одређених група. Један од предуслова да се отклоне ове мањкавости је и знатније укључивање **локалне самоуправе** у креирање и реализацију мјера на плану интеграције. Уочено је да се локалне развојне стратегије ријетко баве овим проблемом, што у великој мјери отежава усмјеравање локалних развојних напора ка рјешавању проблема са којима се суочавају повратници. Органи која су надлежни за питања миграција су на државном нивоу, али надлежности за питања попут здравствене заштите, запошљавања, социјалне заштите, стамбеног збрињавања и образовања постоје на нижим нивоима (ентитети, кантони, општине). Координација између органа различитих нивоа је недовољна, а неки од разлога за то су непостојање адекватних процедура, слаба информисаност, недовољни финансијски, људски и материјално-технички ресурси. Чињеница да су **центри за социјални рад**

прва адреса за остваривање права из области социјалне заштите говори у прилог значаја њихове улоге у подручју интеграције повратника. Нажалост, велики број центара за социјални рад нема довољно капацитета за знатније укључивање када је у питању спровођење мјера интеграције повратника, па је неопходно уложити додатне напоре на њиховом финансијском, кадровском и материјално-техничком јачању. Недовољна едукованост надлежних институција свих нивоа које нису довољно упознате са процесом реадмисије за посљедицу има њихову неспремност да се системски укључе у процес интеграције повратника. С друге стране, ни повратници нису довољно информисани ни о својим правима ни о обавезама надлежних институција у погледу пружања подршке за њихову интеграцију у мјестима повратка. Непостојање прецизних и систематизованих података о броју и социјално-економском статусу повратника спречава да се уради реална анализа њихових потреба и, сходно томе, поставе основни оквири овог проблема. Успостава јединствене базе података о повратницима по споразуму о реадмисији представља основу за планирање и реализацију активности усмјерених на њихову пуну интеграцију у мјестима повратка. Чињеница да реадмисију често прати кршење људских права намеће потребу да се, у оквиру јасно дефинисане државне политике у области интеграције, успостави боља сарадња са **цивилним сектором**. Такође, фрагментисан правни и институционални оквир у БиХ намеће потребу значајније улоге невладиног сектора као посредника између локалне заједнице и виших нивоа власти. Невладине организације (НВО) могу, у оквиру својих активности на заштити права повратника, учествовати у информисању повратника о најважнијим сегментима интеграције, као што су здравствена заштита, образовање, услови запошљавања, социјална заштита и сл. Надаље, НВО могу да помогну у истраживању разлога за одлазак из земље како би се кроз државне институције могло дјеловати на њиховом отклањању. Активности НВО на заговарању усвајања или измјене закона из области социјалних права грађана могу да резултирају доношењем повољнијих законских рјешења за угрожене социјалне групе и утичу на повећање одговорности надлежних институција. Посебно важну улогу НВО могу да имају као посредници између локалних заједница и потенцијалних донатора кроз помоћ локалним заједницама у утврђивању и припреми пројеката интеграције повратника и проналажењу финансијских извора за њихову реализацију.

Повратници по споразуму о реадмисији сусрећу се са истим или сличним проблемима као и они који се враћају као расељена лица или избјеглице. Међутим, на основу искустава стечених у досадашњем раду са реадмисираним повратницима утврђене су неке области унутар којих је неопходно извршити одређене интервенције у циљу олакшавања интеграције повратника.

Недостатак **личних докумената** и тешкоће са којима се повратници сусрећу приликом њиховог добијања представљају један од основних узрока проблема у приступу и остваривању права повратника. Одређени број повратника нема утврђено пребивалиште због непостојања докумената неопходних за пријаву пребивалишта јер нису уписани у одговарајуће матичне књиге. Неки, и поред тога што могу пријавити пребивалиште, то не чине јер нису стамбено збринуте и немају адресу становања. Овај је проблем нарочито видљив код дијела ромске популације која живи у импровизованим насељима. Држављанима БиХ који се у иностранству затекну без валидних докумената дипломатско-конзуларно представништво издаје путни лист у сврху повратка. Путни лист је често и једини идентификациони документ који повратник посједује и на основу којег остварује права из области социјалне и здравствене заштите док не прибави личне документе. Повратницима који су

смјештени у Радмисиони центар потребна је стручна асистенција како би се спровеле процедуре за прибављање личних докумената, пријаве пребивалишта, уписа у матичне књиге, прибављање потребних докумената из других мјеста или из иностранства и слично. Ове процедуре често трају дуже од 30 дана колико повратници по закону могу да остану у Радмисионом центру. Надаље, прибављање валидних докумената, пријављивање пребивалишта као и нострификација докумената издатих у земљама из којих се држављани БиХ враћају захтијева финансијске издатке, што је за повратнике са великим бројем чланова породице посебан проблем. С циљем превазилажења ових проблема неопходно је повратнике информисати о њиховим законским обавезама и правима одмах по повратку у земљу. У том смислу, активна улога надлежних институција уз сарадњу са НВО може дати добре резултате. Питање личних докумената изузетно је важно јер директно утиче на приступ и остваривање свих других права од значаја за одрживу интеграцију повратника, тј. приступ основној здравственој заштити, образовању, социјалној помоћи и легалном запослењу.

Задовољавање **стамбених потреба** један је од основних предуслова за одрживу интеграцију повратника. Одређени број држављана БиХ који се враћају по споразуму о радмисији нема ријешено питање становања, што се најчешће односи на ромску популацију али и на оне повратнике који су прије одласка из земље били подстанари, као и на оне који су изгубили станарска права због пропуштања законских рокова за поврат стамбених јединица. Због чињенице да нису имали пријављено пребивалиште у БиХ због дугог одсуствовања из земље, повратници не могу да задовоље критеријуме јавних позива за стамбено збрињавање које објављују надлежна министарства. У БиХ није развијен систем социјалног становања као дијела укупне социјалне политике путем којег би држава преузела обавезу стамбеног збрињавања особа у стању потребе, укључујући и држављане БиХ који се враћају по основу споразума о радмисији. Покушаји да се ова ситуација измијени огледају се кроз усвајање Акционог плана за стамбено збрињавање Рома који се реализује од 2009. године, као и доношење закона о непрофитном социјалном становању у неким кантонима Федерације БиХ. Такође, у БиХ се већ неколико година спроводе програми непрофитног социјалног становања кроз пројекте подржане од стране невладиних и међународних организација и уз учешће надлежних домаћих институција, који су усмјерени на стамбено збрињавање социјално угрожених лица. Овакви и слични пројекти дају позитивне резултате, па је потребно у њих укључити и повратнике по споразуму о радмисији кроз њихово укључивање у критеријуме за додјелу стамбених јединица и планирати нове пројекте социјалног становања за радмисираних повратнике. Први корак у овом циљу биће реализован у оквиру пројекта „Интегрисани програм подршке за реинтеграцију повратника по основу споразума о радмисији“ којим је планирана реконструкција или санација те опремање стамбених јединица у власништву локалне самоуправе, а које су погодне за стамбено збрињавање радмисираних повратника по моделу социјалног становања у заштићеним условима у 11 локалних заједница у БиХ. Реализација овог пројекта, поред стамбеног збрињавања, омогућиће пружање одговарајуће асистенције повратницима у погледу остваривања других права.

**Социјална и здравствена заштита** је у надлежности ентитета, а у Федерацији БиХ и кантона. Правни оквир којим је регулисана област социјалне и здравствене заштите је свеобухватан и релативно усклађен са међународним стандардима, али недостатак средстава и недовољни капацитети центара за социјални рад представљају проблем у његовој реализацији. С обзиром да се ова права остварују на основу пребивалишта, недостатак личних докумената и непријављено пребивалиште директно утичу на



немогућност њиховог остваривања. Нажалост, ентитети и многи кантони су суочени са буџетским дефицитом, што се негативно одражава на програме социјалне помоћи. Центри за социјални рад, путем којих се остварују права на социјалну помоћ, суочени су са великим бројем предмета који се углавном односе на лица без довољно средстава за живот и без здравственог осигурања, а проблем је и непостојање програма за материјално збрињавање. Отежавајући фактори у пружању адекватне помоћи повратницима су непостојање прецизних података о броју и социјалном статусу реадмисираних повратника, непостојање личних докумената, неинформисаност повратника и компликоване административне процедуре.

Што се тиче **запошљавања**, правни оквир је такође фрагментисан и подразумијева надлежности на више нивоа власти. Правни оквир којим је регулисана област рада и запошљавања не препознаје повратнике као посебно угрожену категорију и не предвиђа мјере и програме за њихово запошљавање. БиХ је усвојила Стратегију запошљавања Босне и Херцеговине 2010–2014<sup>9</sup>, али нижи нивои власти још увијек нису усвојили оперативне планове за њено спровођење, уз изузетак Републике Српске. Три завода за запошљавање у БиХ (РС, ФБиХ и БД) потписала су Споразум о остваривању права на новчану накнаду незапослених особа којим су регулисани услови и усклађени поступци за остварење права на новчану накнаду између ова три завода. Међутим, службе за запошљавање се углавном баве евидентирањем незапослених, провјером да ли имају право на накнаде за вријеме незапослености и здравствено осигурање док посредовање у запошљавању, савјетовање у тражењу посла, спровођење програма запошљавања и информисање не обављају у довољној мјери. Програми преквалификације и суфинансирања запошљавања који се спроводе усмјерени су једним дијелом и према социјално искљученим категоријама, али повратници по реадмисији често не испуњавају критеријуме на основу којих би били обухваћени овим програмима.

Поред тога, и одсуство координације између завода за запошљавање представља велики проблем. Закон о посредовању у запошљавању и социјалној сигурности незапослених особа<sup>10</sup>, Закон о запошљавању и правима за вријеме незапослености<sup>11</sup> и Закон о посредовању у запошљавању и правима за вријеме незапослености<sup>12</sup> предвиђају, између осталог, новчане накнаде за случај незапослености, али су оне веома ниске и више представљају врсту социјалне помоћи.

Наставак **образовања** представља проблем са којим се сусрећу дјеца повратника. Један број њих лоше или уопште не говори језике у службеној употреби у БиХ јер су рођени у иностранству, па су им потребни додатни курсеви како би могли да прате наставу. Школски програм у мјестима повратка је другачији од оног који су похађали у земљама из којих се враћају, па су принуђени да се уписују у ниже разреде. Додатни проблем је неприхватање од стране средине у коју се враћају, тако да су дјеца повратника веома често дискриминисана, што је посебно видљиво када су у питању ромска дјеца. Недостатак прецизних података о структури повратника, укључујући старосну и образовну, онемогућава израду процјене образовних потреба дјеце, као и одраслих којима је потребно додатно образовање. Слично као и у случају остваривања других права, недостатак личних докумената и трошкови нострификације диплома стечених у

<sup>9</sup> Савјет министара БиХ, 14. јул 2010. год.

<sup>10</sup> „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 55/00, 41/01, 22/05 и 9/08

<sup>11</sup> „Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, бр. 33/04, 19/07 и 25/08

<sup>12</sup> „Службени гласник Републике Српске“, бр. 30/10 и 102/12

иностранству представљају додатни проблем када је у питању наставак образовања у мјестима повратка. На државном нивоу област образовања припада Сектору за образовање Министарства цивилних послова БиХ, али је његова улога сведена на надзор над примјеном Оквирног закона о основном и средњем образовању у БиХ<sup>13</sup> и Оквирног закона о средњем стручном образовању и обуци<sup>14</sup>, док је њихова примјена у надлежности Уставом дефинисаних министарстава и институција.

Када је у питању **информисање институција и повратника**, надлежне институције и локалне заједнице нису у довољној мјери упознате с процесом реадмисије тако да нису ни организоване у смислу активног укључивања у процес интеграције држављана БиХ који се враћају у земљу. Иако по повратку у земљу повратници добијају информативне листове са основним подацима, информисање повратника требало би да почне и прије повратка у земљу, и у том смислу значајну улогу могу да одиграју дипломатско-конзуларна представништва која би информисала повратнике о њиховим правима и обавезама. Такође, све оне институције и службе које су од значаја за интеграцију у мјестима повратка требају се детаљно информисати о процесу реадмисије. С тим циљем, неопходно је сачинити план информативних кампања, а након усвајања ове стратегије неопходно је надлежне институције и службе информисати о свим мјерама и активностима које су њоме предвиђене и односе се на пружање социјалне, економске, правне, психосоцијалне и друге видове подршке повратницима. Успостава ефикасног система координације између надлежних институција и служби требала би да допринесе бољој информисаности институција и повратника.

**Психолошки третман** – Један од значајних сегмената у области прихвата и интеграције повратника требао би да буде и психолошки третман јер је већина њих у мањој или већој мјери доживјела одређене психолошке трауме. Ако узмемо у обзир да је већи број лица која се прихватају по споразуму о реадмисији напустио БиХ усљед ратних дешавања, као и усљед тешке материјалне ситуације, те чињеница да су мјесецима, па и годинама имали потешкоће у рјешавању статусних питања (становање, боравак, егзистенција и сл.), јасно је са којим психолошким потешкоћама су се сусретали. Да би наведена лица у цијелости била прихваћена у друштву, адекватан психолошки третман био би једна од степеница за њихово што успјешније интегрисање. Психолошки третман би требало обезбиједити одмах по прихвату и смјештају тих лица у Рeadмисиони центар.

### **3. ПРЕГЛЕД ДОСАДАШЊИХ РЕЗУЛТАТА НА ПОДРУЧЈУ РЕАДМИСИЈЕ И ПРИХВАТА**

#### **3.1. Уставноправни оквир**

Општеприхваћена правила међународног права и потврђени међународни уговори саставни су дио правног поретка БиХ. Устав Босне и Херцеговине, у члану 2, гарантује људска права и основне слободе, док чланом 3 регулише питања надлежности и односа између институција БиХ и ентитета. Члан 3 став 1. тачка ф) одређује надлежност институција БиХ за политике и регулисање питања имиграције, избјеглица и азила, док је ставом 2. овог члана регулисана обавеза ентитета у пружању помоћи државним институцијама по питању испуњавања међународних обавеза БиХ, као и обавеза

<sup>13</sup> „Службени гласник БиХ“, број 18/03

<sup>14</sup> „Службени гласник БиХ“, број 63/08

заштите грађана путем својих институција које требају да функционишу у складу с међународно признатим стандардима уз поштовање међународно признатих људских права и основних слобода. Док је директна примјена Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и њених протокола регулисана чланом 2, став 2., Анексом I на Устав БиХ наводе се и додатни споразуми о људским правима који се примјењују у БиХ. Неки од њих на којима се заснива ова стратегија наведени су раније у дијелу који третира међународни правни оквир.

Правни оквир којим су регулисане надлежности из области социјално-економских права од значаја за пуну и одрживу интеграцију реадмисираних повратника је децентрализован, подијељен између свих нивоа власти у БиХ и подразумијева широк институционални оквир путем којег се спроводи. У складу с одредбама Закона о министарствима и другим органима управе БиХ, Министарство цивилних послова БиХ има надлежност за координацију између ентитетских нивоа власти по питању спровођења међународних споразума о социјалној сигурности које је БиХ ратификовала, док је МЛПИ надлежан за спровођење конвенција о људским правима. Сагласно општим одредбама Поглавља IIА, члана 2 Устава Федерације БиХ<sup>15</sup>, Федерација БиХ је у обавези да обезбиједи примјену највишег нивоа међународно признатих права и слобода утврђених у актима наведеним у Анексу Устава. Према члану 2 Поглавља III Устава, Федерација БиХ и кантони дијеле надлежности за област здравства и социјалне политике, док искључиву надлежност за утврђивање политике образовања и школовања, стамбене политике и спровођење социјалне политике имају кантони. Поглавље II Устава Републике Српске<sup>16</sup> гарантује људска права и слободе које, између осталог, обухватају и право на заштиту породице и дјеце, право на образовање, здравствену и социјалну заштиту, као и право на рад. Према одредбама Главе II члана 13 Статута Брчко Дистрикта БиХ<sup>17</sup>, сва лица на територији Дистрикта уживају права и слободе које су им дате Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, и та права имају већу правну снагу у односу на сваки закон који је у супротности с Конвенцијом.

### **3.2. Институционални оквир**

**Министарство иностраних послова БиХ** – Надлежност овог министарства која се односи на реадмисију држављана БиХ утврђена је Споразумом о реадмисији између БиХ и Европске заједнице, као и одредбама појединачних билатералних уговора о реадмисији које је БиХ закључила са европским и другим државама, што укључује и проведбене протоколе у циљу примјене тих уговора. Министарство посредством својих дипломатско-конзуларних представништава издаје путни документ потребан за повратак особа које требају бити прихваћене. Када не постоје докази о условима за реадмисију, надлежна дипломатско-конзуларна представништва БиХ, по захтјеву, омогућавају разговор са особом која треба бити враћена с циљем утврђивања њеног држављанства. Такође, Министарство путем Сектора за међународноправне и конзуларне послове дјелује и као посредник између институција надлежних за примјену Споразума по питању договора око детаља који се односе на датум повратка, мјесто уласка у БиХ, могућу пратњу и друго.

<sup>15</sup> „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 1/94, 13/97, 16/02, 22/02, 52/02, 60/02, 18/03 и 63/03

<sup>16</sup> „Службени гласник Републике Српске“, бр. 21/92 – Пречишћени текст, 28/94, 8/96, 13/96, 15/96, 16/96, 21/96, 21/02, 26/02, 30/02, 31/02, 69/02, 31/03, 98/03, 115/05 и 117/05

<sup>17</sup> „Службени гласник Брчко Дистрикта БиХ“, број 2/10

**Министарство безбједности БиХ** је надлежно за спровођење поступка реадмисије, тј. повратка држављана БиХ који илегално бораве у земљама ЕУ у складу са Споразумом између Босне и Херцеговине и Европске заједнице о реадмисији лица која бораве без дозвола или који се налазе у другим земљама са којима БиХ има билатералне споразуме о реадмисији. **Сектор за имиграцију** Министарства безбједности БиХ врши провјере држављанства и идентитета лица наведених у захтјевима за реадмисију путем министарстава унутрашњих послова у БиХ у складу с одредбама Протокола о сарадњи у ефикаснијој реализацији споразума о реадмисији лица која бораве без дозвола у другим земљама<sup>18</sup>. Протоколом је детаљно регулисана процедура поступања између потписница, а његовом имплементацијом знатно се утицало на поштовање стриктних рокова предвиђених споразумима о реадмисији. Када не постоји захтјев за реадмисију него само најавна повратка, што се односи на лица која посједују ваљану документацију, Министарство обавјештава Граничну полицију БиХ како би се извршио прихват. Министарство поступа и по захтјевима за провјере држављанства и идентитета које доставља Министарство иностраних послова БиХ у циљу издавања путног листа и повратка предметног лица у БиХ.

**Гранична полиција БиХ** је управна организација са оперативном самосталношћу у саставу Министарства безбједности БиХ која, у складу са Законом о граничној полицији<sup>19</sup>, Законом о граничној контроли<sup>20</sup> и другим законима по којима је надлежна да поступа врши граничне провјере свих лица која прелазе државну границу БиХ ради одобравања уласка или изласка са територије БиХ, односно преласка државне границе БиХ. По пријему најаве Министарства безбједности БиХ о прихвату држављанина БиХ по основу споразума о реадмисији, Гранична полиција БиХ обавља граничну провјеру лица и у складу са чланом 2 Протокола о сарадњи у ефикаснијој реализацији Споразума о реадмисији лица која бораве без дозволе у другим земљама, обавјештава Министарство о реализованом прихвату лица. Такође, Гранична полиција БиХ даје подршку МЛЈПИ-у на граничном прелазу приликом обављања интервјуа, обезбјеђује просторију за обављање интервјуа, присуство службеника Граничне полиције БиХ током интервјуа и прихвата лица а, по захтјеву МЛЈПИ-а, пружа и другу подршку потребну за успјешан прихват реадмисираних лица у складу с Упутством о начину привременог збрињавања држављана БиХ по основу споразума о реадмисији у оквиру својих надлежности.

**Министарство цивилних послова БиХ** је до ступања на снагу Закона о измјенама и допунама Закона о министарствима и другим органима управе БиХ<sup>21</sup> кроз Сектор за рад, запошљавање, социјалну заштиту и пензије примало од Министарства безбједности БиХ захтјеве за прихват и смјештај лица која се враћају по споразуму о реадмисији. Када су се ти захтјеви односили на малолетнике, лица са психичким сметњама или лица са инвалидитетом, Министарство је вршило координацију активности на прихвату и смјештају са органима ентитета и Брчко Дистрикта БиХ надлежним за социјалну заштиту и центрима за социјални рад. Прихват и збрињавање реадмисираних повратника стављено је у надлежност МЛЈПИ-а. Министарство

---

<sup>18</sup> Протокол бр. 01-50-90/10 од 17.05.2010. год. потписан између Министарства безбједности БиХ, Министарства унутрашњих послова Републике Српске, Федералне управе полиције, кантоналних министарстава унутрашњих послова, Полиције Брчко Дистрикта БиХ, Службе за послове са странцима и Граничне полиције БиХ

<sup>19</sup> „Службени гласник БиХ“, бр. 50/04, 27/07, 59/09 и 47/14

<sup>20</sup> „Службени гласник БиХ“, бр. 53/09, 54/10 и 47/14

<sup>21</sup> „Службени гласник БиХ“, број 87/12

цивилних послова БиХ има надлежност у области држављанства, уписа и евиденције грађана, пријављивања пребивалишта и боравишта, личних и путних исправа. Такође, ово министарство је надлежно за утврђивање основних принципа координације активности, усклађивање планова ентитетских власти и дефинисање стратегија на међународном плану у подручјима здравства, социјалне заштите, науке, образовања, као и рада и запошљавања.

**Министарство за људска права и избјеглице БиХ** – У складу са чланом 12 Закона о министарствима и другим органима управе БиХ<sup>22</sup>, МЉПИ је добио надлежност за прихват и збрињавање на период до 30 дана држављана БиХ који се враћају у БиХ по основу споразума о реадмисији. Након увођења ове надлежности, МЉПИ је низом подзаконских аката регулисао процедуре које су омогућиле њену пуну реализацију. Допуњен је Правилник о унутрашњој организацији и уведена реадмисија као посебан реферат, чиме је омогућена унутрашња прерасподјела послова и ангажовање додатног особља. МЉПИ је донио Одлуку о оснивању Рeadмисионог центра у Мостару<sup>23</sup>, Правилник о начину рада, функционисању и кућном реду у Рeadмисионом центру у Мостару<sup>24</sup> и Упутство о начину привременог збрињавања држављана Босне и Херцеговине по основу споразума о реадмисији<sup>25</sup>. Поред наведеног, МЉПИ је са Министарством безбједности БиХ потписао Протокол о сарадњи<sup>26</sup> којим су регулисани начин размјене информација о прихвату и збрињавању повратника, усаглашене процедуре и безбједносни аспекти прихвата и поступања са повратницима.

### **3.3. Постигнути резултати на прихвату повратника по споразуму о реадмисији**

Изградњом Рeadмисионог центра у Мостару створене су основне институционалне, кадровске, техничке и финансијске претпоставке за прихват и интеграцију држављана БиХ који се враћају по основу споразума о реадмисији. Приликом прихвата повратника на граничном прелазу, након попуњавања породичног упитника, уколико повратник затражи асистенцију државе за даљи смјештај, омогућавају се превоз и смјештај у Рeadмисиони центар. Центар има функцију привременог прихвата и збрињавања повратника до 30 дана с циљем евидентирања, тријаже, припреме и упућивања повратника, у сарадњи са ентитетским органима и органима Брчко Дистрикта БиХ, у посљедње мјесто пребивалишта у БиХ или се повратник опредјељује за ново мјесто настајења. Током боравка у Рeadмисионом центру повратницима се пружају информације о могућностима и начинима даље интеграције у локалну заједницу, уручује им се Информативни лист и Информатор за повратнике по основу споразума о реадмисији, којим су обухваћене све потребне информације и контакти за даље остваривање права. Приликом прихвата повратника, а у складу с Правилником о начину рада, функционисању и кућном реду у Рeadмисионом центру, обавља се детаљан систематски преглед који ради надлежна медицинска установа са којом МЉПИ има уговор о пружању услуга. Повратници имају третман у складу с међународним стандардима од стране ангажованог особља у Центру, као и државних службеника у сједишту МЉПИ-а који су прошли специјалистичке обуке везане за

<sup>22</sup> „Службени гласник БиХ“, бр. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12 и 6/13

<sup>23</sup> „Службени гласник БиХ“, број 39/13

<sup>24</sup> „Службени гласник БиХ“, број 39/13

<sup>25</sup> „Службени гласник БиХ“, број 39/13

<sup>26</sup> Протокол бр. 06-02-2-4124-7/13 од 30.12. 2013. год.

спровођење процедура прихвата и обезбјеђења права која проистичу из тог прихвата. Са посебном пажњом особље је обучено за поступање у ситуацијама када повратници испољавају насилничке амбиције, психичку неуравнотеженост или било који други вид друштвено неприхватљивог понашања.

#### **4. ОЧЕКИВАНИ РЕЗУЛТАТИ**

Полазећи од анализе тренутног стања у области реадмисије и прихвата повратника по споразуму о реадмисији, као и резултата који су на том пољу постигнути до сада, установљена су стратешка питања на која је потребно одговорити дефинисањем јасних специфичних циљева чија реализација треба да доведе до успоставе адекватног приступа процесу повратка и интеграције повратника и смањеним бројем секундарних миграција. Ова стратегија треба да резултира успоставом функционалног система интеграције повратника по споразуму о реадмисији кроз дефинисан институционални оквир за рјешавање проблема с којима се суочавају повратници, као и успоставом ефикасног система праћења реализације дефинисаних мјера и активности и њихове евалуације.

С циљем успоставе функционалног, ефикасног и хармонизованог система прихвата и интеграције повратника по споразуму о реадмисији, надлежне ентитетске институције ће јасно дефинисати своју улогу у систему реадмисије.

**Федерално министарство за расељене особе и избјеглице** је, према Закону о федералним министарствима и другим органима федералне управе<sup>27</sup> надлежно за „правне, стручне и друге послове из надлежности Федерације који се односе на прикупљање и обраду података о избјеглицама и расељеним особама, координирање активности реконструкције заједно са регистравањем и надзором НВО, стварање услова за повратак расељених особа у њихова мјеста становања, укључујући изградњу, реконструкцију, санацију и поправку кућа и других стамбених објеката за потребе смјештаја избјеглица и расељених особа, одржавање регионалних центара за помоћ у обављању ових активности и друге послове утврђене законом“. Министарство ће, путем Владе Федерације БиХ, иницирати допуну Закона о федералним министарствима и другим органима федералне управе, с циљем успостављања координације са министарствима надлежним за области здравствене заштите, запошљавања и образовања, која подразумијева информисање о питањима реадмисије, повратка и приступа правима повратника. Министарство ће са свим надлежним институцијама потписати меморандум о разумијевању и сарадњи с циљем успоставе ефикасног система координације.

**Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске** је, према Закону о републичкој управи<sup>28</sup> надлежно за управне и друге послове који се, између осталог, односе на систем заштите расељених лица, избјеглица и повратника, остваривање њихових статусних и имовинских права, обезбјеђивање алтернативног смјештаја, реконструкцију, изградњу и одржавање објеката за смјештај расељеног социјално угроженог становништва, програме ресоцијализације социјално угрожених категорија расељених лица и повратника, координацију рада са МЉПИ, Федералним министарством за расељене особе и избјеглице и међународним организацијама које

<sup>27</sup> „Службене новине Федерације БиХ“, бр. 58/02, 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06, 52/09 и 48/11

<sup>28</sup> „Службени гласник Републике Српске“, бр. 118/08, 11/09, 74/10 и 86/10, 24/12 и 121/12

реализују програме ресоцијализације избјеглог и расељеног становништва. Министарство ће, путем Министарства управе и локалне самоуправе РС, а с циљем проширења надлежности у области интеграције држављана БиХ који се враћају по основу споразума о реадмисији, иницирати допуну Закона о републичкој управи након чега ће извршити измјену и допуну Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста и ове послове додијелити Ресору за имовинско-правне послове. Министарство ће у складу са законом вршити координацију са министарствима надлежним за питања здравствене заштите, запошљавања и образовања, која подразумијева информисање о питањима реадмисије, повратка и приступа правима повратника, док ће питања координације са локалним заједницама уређивати у складу са захтјевима појединих пројеката који се односе на интеграцију повратника.

**Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Владе Брчко Дистрикта БиХ**, након измјене Закона о јавној управи, преузеће надлежност која се односи на координацију са надлежним органима БиХ и надлежним органима и институцијама Брчко Дистрикта БиХ по питању поновног прихвата и збрињавања лица која бораве без дозволе у другим државама, а која се враћају у Брчко Дистрикт БиХ по основу споразума о реадмисији.

**Координација** између укључених институција и организација ће бити доминантан начин сарадње и подјеле одговорности. Овај облик сарадње је пријеко потребан у условима уставних и законских ограничења, дакле када не постоји принцип субординације у систему државне управе, односно када ентитетски органи са великим опрезом гледају на питање успоставе једног новог и функционалног система прихвата и интеграције реадмисираних повратника. И како се не би задирало у изворне надлежности ентитета за питање права реадмисираних повратника, принцип координације се успоставља као израз воље и сагласности свих укључених институција и организација. МЉПИ је координирајући орган између институција како на хоризонталној, тако и на вертикалној равни, при чему се координација на хоризонталној равни успоставља између укључених институција на државном нивоу (Министарство безбједности БиХ, Гранична полиција БиХ, Министарство иностраних послова БиХ, Министарство цивилних послова БиХ итд.), док се координирајућа улога на вертикалној основи остварује са надлежним одјељењем Брчко Дистрикта БиХ те ентитетским министарствима надлежним за питања избјеглица и расељених лица.

**У Републици Српској** координирајући орган за прихват и интеграцију реадмисираних повратника је Министарство за избјеглице и расељена лица Републике Српске. Координација на хоризонталној равни успоставља се између укључених институција на нивоу РС (Министарство здравља и социјалне заштите, Министарство просвјете и културе, Министарство рада и борачко-инвалидске заштите итд.), док се вертикална координација, из угла овог ентитетског министарства, остварује у два правца. Један правац се посматра као повратна веза са МЉПИ, док се други правац остварује према одабраним општинама у РС у којима ће се изграђивати функционалан систем прихвата и интеграције реадмисираних повратника. Министарство за избјеглице и расељена лица РС ће аутономно одлучити о начину правног дефинисања координирајућих веза између укључених институција како на хоризонталној, тако и на вертикалној равни.

**У Федерацији Босне и Херцеговине** координирајуће везе између укључених институција нужно морају да осликавају специфичности уставног уређења Федерације.

Координирајући орган за прихват и интеграцију реадмисираних повратника на подручју Федерације је Федерално министарство расељених особа и избјеглица. Када је ријеч о хоризонталној координацији, потребно је нагласити да ће ово министарство имати два нивоа хоризонталне координације. На једном нивоу ће се успоставити хоризонтална координација са укљученим надлежним институцијама на нивоу Федерације (Федерално министарство здравља, Федерално министарство рада и социјалне политике, Федерално министарство образовања и науке итд.), док ће други ниво бити између оних кантоналних министарстава на чијој територији се налазе одабране општине у којима ће се изграђивати функционалан систем прихвата и интеграције реадмисираних повратника. Вертикална координација, из угла овог ентитетског министарства, остварује се у два правца. Један правац се односи на координирајућу везу са МЉПИ, док се други правац односи на одабране општине у Федерацији у којима ће се изграђивати функционалан систем прихвата и интеграције реадмисираних повратника.

**Брчко Дистрикт БиХ** ће остварити једну вертикалну координирајућу везу са МЉПИ, те једну хоризонталну везу са другим надлежним одјељењима унутар Владе Дистрикта. Било је идеја да се Дистрикт укључи у систем координације са ентитетима, али је преовладало опредјељење Дистрикта да има директну координирајућу релацију са државним министарством, што је у корелацији са садашњом позицијом Дистрикта у односу на Савјет министара БиХ.

Када су у питању **локалне заједнице** гдје се рјешавају проблеми са којима се повратници суочавају, ова стратегија треба да омогући њихово активно укључивање у систем прихвата и интеграције. Први корак у том смјеру је пуна информисаност надлежних служби на локалном нивоу о процесу реадмисије и адекватне обуке службеника. Такође, успоставиће се локални реадмисиони тимови који ће радити на стамбеном збрињавању повратника након што напусте Реадмисиони центар и утврђивању њиховог социо-економског статуса како би се могле планирати потребне интервенције и обезбиједити припадајућа права. Локални реадмисиони тимови ће се оспособити за израду локалних акционих планова из области реадмисије и обучити за креирање пројеката из области социјалног становања и других области значајних за интеграцију повратника по реадмисији. МЉПИ ће, у сарадњи с надлежним ентитетским министарствима, обезбиједити пуну подршку локалним заједницама у којима се спроводе програми стамбеног збрињавања реадмисираних повратника. Ова подршка подразумијева смјернице за израду правног оквира којим ће се уредити питања социјалног становања у заштићеним условима, помоћ у изради одлука и других аката којима ће се уредити питања дугорочне намјене стамбених јединица, управљање и одржавање, критеријуми за додјелу, начин и вријеме коришћења стамбених јединица. Успостављен правни и институционални оквир за стамбено збрињавање реадмисираних повратника према принципима социјалног становања обезбиједиће коришћење стамбених јединица у складу с намјеном за коју су предвиђене.

У сврху праћења реализације мјера и активности дефинисаних Стратегијом, Савјет министара БиХ треба да именује координациони савјет чија ће структура, састав, надлежности и друга питања везана за његово дјеловање бити утврђени посебном одлуком. Како би се обезбиједило систематско праћење реализације мјера и активности описаних у Акционом плану, потребно је осмислити и израдити једноставну и спроведиву методологију која подразумијева израду унифицираног формата извјештаја. У сврху процјене резултата и ефеката мјера дефинисаних Акционим планом,



периодично ће бити организоване евалуације спровођења, и то средњорочна евалуација и спољна независна евалуација на крају оперативног/акционог плана. Орган одговоран за спровођење евалуације и носилац активности везаних за евалуацију је Сектор за избјеглице, расељена лица, реадмисију и стамбену политику у оквиру МЉПИ-а. У случају да се на основу извјештаја утврди да предвиђене мјере и активности не доносе резултате или се не могу реализовати, вршиће се ревизија Акционог плана којом ће се вршити уношење нових активности, измјена рокова, носилаца активности и сл. Процес ревизије покрене надлежни сектор МЉПИ-а, а одобрава координациони савјет за праћење реализације Стратегије и Акционог плана.

**Невладине организације** које су укључене у систем координације имају своју јасно позиционирану улогу на државном нивоу, јер су ти односи уређени на основу протокола са МЉПИ о међусобној сарадњи на пословима прихвата и интеграције реадмисираних повратника. Даљу изградњу координирајућих односа треба тражити на локалном нивоу у смислу пуне укључености у систем помоћи у психосоцијалном сегменту, те сегменту бесплатне правне помоћи и заступања. Искуства цивилног сектора у раду са повратницима, а посебно са рањивим групама, њихова мобилност и флексибилност, те правовремено реаговање на потребе корисничких група могу да дјелују као продужена рука центрима за социјални рад, а широка лепеза услуга које пружа цивилни сектор може обогатити и олакшати процес интеграције повратника у заједнице. С обзиром да одређени број повратника нема информације о процедурама у земљама у којима су тражили азил, као ни о правима и обавезама које их чекају након повратка у БиХ, НВО могу да допринесу адекватном информисању повратника и на тај начин смање ризик од додатне дискриминације и кршења људских права. Такође, ангажман НВО треба проширити и на подизање знања и капацитета институција и служби на локалном нивоу, што подразумијева и размјену најбољих искустава из праксе градова и јединица локалне самоуправе које су већ обезбиједиле неке услове и капацитете за интеграцију повратника.

## **5. СТРАТЕШКИ И СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉЕВИ**

### **5.1. Стратешки циљ**

На основу раније наведене анализе, а након консултација са надлежним институцијама свих нивоа власти и узимајући у обзир чињеницу да је Стратегија за прихват и интеграцију држављана БиХ који се враћају у БиХ по основу споразума о реадмисији значајан документ у креирању миграционе политике БиХ, дефинисан је стратешки циљ који подразумијева:

**Успостављање функционалног, ефикасног и хармонизованог система прихвата држављана БиХ који се враћају по споразуму о реадмисији и обезбјеђење њихове друштвене и економске интеграције у мјестима повратка.**

Овај стратешки циљ ће се реализовати имплементацијом специфичних циљева, како слиједи:

### **5.2. Специфични циљ 1**

**Успоставити систем координације између институција с циљем хармонизованог приступа у области прихвата и интеграције повратника**

Фрагментисан правни и институционални оквир у БиХ често отежава реализацију политика, мјера и активности у свим областима, па тако и у области интеграције повратника по споразуму о реадмисији. Питања од значаја за реадмисирани повратнике у надлежности су различитих институција на свим нивоима власти, тако да циљеве ове стратегије није могуће реализовати без успоставе ефикасног система координације између надлежних институција и других кључних актера. Активности за реализацију овог циља подразумијевају успоставу координационог савјета за праћење реализације Стратегије на државном нивоу, као и координационих одбора на свим нивоима власти. Успоставом ових органа обезбиједило би се системско прикупљање релевантних информација, њихова размјена између надлежних институција свих нивоа власти и адекватна координација свих активности дефинисаних Акционим планом.

### **5.3. Специфични циљ 2**

#### **Успоставити и ојачати институционалне капацитете у БиХ с циљем пружања адекватне асистенције повратницима**

Интеграцију повратника по основу споразума о реадмисији није могуће успјешно спроводити без изграђених институционалних капацитета свих нивоа власти који су надлежни за реадмисију и прихват повратника. Активности дефинисане у оквиру овог циља усмјерене су на јачање капацитета државних институција које се прве сусрећу са реадмисираним повратницима, прије свега Сектора за избјеглице, расељена лица, реадмисију и стамбену политику у оквиру МЈПИ-а. Такође, овим су циљем предвиђене и активности чија би реализација требала да обезбиједи успоставу одговарајућег институционалног оквира на ентитетском нивоу и у Брчко Дистрикту БиХ. Подизање капацитета надлежних институција подразумијева, између осталог, допуну постојећег законодавног оквира с циљем обезбјеђења одрживе интеграције повратника, успоставу одговарајућих механизма за заштиту људских права и редовну едукацију и информисање запослених у надлежним институцијама.

### **5.4. Специфични циљ 3**

#### **Успоставити функционалан систем интеграције повратника уз обезбјеђење једнакоправног приступа припадајућим правима**

Након утврђивања социо-економског статуса повратника за вријеме боравка у Рeadмисионом центру, повратници би се упућивали у локалне заједнице у оквиру којих се обезбјеђује приступ правима и задовољавање основних потреба. Повратницима се треба пружити подршка на основу потреба утврђених за вријеме боравка у Рeadмисионом центру како би се оспособили за самосталан и равноправан живот у својој заједници. С тим циљем, неопходно је јачање правног и институционалног оквира како би се обезбиједио системски приступ процесу интеграције повратника што, прије свега, подразумијева пружање подршке локалним заједницама у спровођењу програма интеграције реадмисираних повратника.

## **5.5. Специфични циљ 4**

**Обезбиједити ресурсе у смислу техничке опремљености и стручне обучености запослених који су укључени у процес прихвата и збрињавања повратника по основу споразума о реадмисији**

Адекватно информисање, одговарајућа материјално-техничка опремљеност надлежних институција и служби, као и адекватна обученост запослених који требају да пруже асистенцију држављанима БиХ који се враћају по основу споразума о реадмисији од круцијалне су важности за одрживу интеграцију повратника у заједницама повратка. Недостатак свега наведеног негативно се одражава на врсту и квалитет асистенције и може да утиче на доношење одлуке повратника о поновном напуштању земље у потрази за бољим условима живота. С циљем пружања адекватне асистенције повратницима и, с тим у вези, смањења секундарних миграција, потребно је обезбиједити што бољу материјално-техничку опремљеност надлежних служби и организовати редовне стручне обуке запослених путем семинара, обука и информативних састанака свих актера укључених у процес прихвата и збрињавања повратника. Ово се посебно односи на службе које дјелују у областима које су утврђене овом стратегијом као области од посебног значаја за одрживу интеграцију повратника.

## **5.6. Специфични циљ 5**

**Обезбиједити ефикасну размјену информација, мониторинг и редовно извјештавање**

Размјена информација о броју држављана БиХ који се враћају по основу споразума о реадмисији, као и о њиховом статусу, услов је за правовремено ангажовање надлежних служби и пружање адекватне асистенције повратницима. Прецизни и систематизовани подаци о социјално-економском статусу повратника омогућавају израду анализа њихових потреба и, сходно томе, успостављање основног оквира за дјеловање и рјешавање овог проблема. Успостава јединствене базе података о повратницима по споразуму о реадмисији представља основу за ефикасну размјену информација између надлежних институција и служби, праћење реализације активности дефинисаних унутар свих специфичних циљева дефинисаних овом стратегијом, као и за планирање активности на реалним основама у вези с прихватом и интеграцијом повратника.

## АКЦИОНИ ПЛАН 2015–2018. ГОДИНА

### СТРАТЕШКИ ЦИЉ:

**УСПОСТАВЉАЊЕ ФУНКЦИОНАЛНОГ, ЕФИКАСНОГ И ХАРМОНИЗОВАНОГ СИСТЕМА ПРИХВАТА ДРЖАВЉАНА БиХ КОЈИ СЕ ВРАЋАЈУ ПО СПОРАЗУМУ О РЕАДМИСИЈИ И ОБЕЗБЈЕЂЕЊЕ ЊИХОВЕ ДРУШТВЕНЕ И ЕКОНОМСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ У МЈЕСТИМА ПОВРАТКА**

СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 1		Успоставити систем координације између институција с циљем хармонизованог приступа у области прихвата и интеграције повратника																		
Бр.	Активност	Носилац активности	Сарадња	Рок за реализацију												Индикатор	Извор средстава за финансирање			
				2015			2016			2017			2018							
1.	Формирати координациони савјет за праћење реализације Стратегије	МЉПИ; Савјет министара	МБ; МИП; МЦП; ГП				x												- Донесена одлука Савјета министара о формирању савјета; - Именовани чланови савјета	Буџет институција БиХ
2.	Усвојити пословник о раду координационог савјета	МЉПИ; координациони савјет	МБ; МИП; МЦП; ГП				x												- Усвојен пословник о раду савјета	Буџет институција БиХ
3.	Формирати координациони одбор на нивоу БиХ	МЉПИ	МБ; МЦП; ГП; ФМРОИ; МИРЛ РС; БД; НВО				x												- Формиран координациони одбор	Буџет институција БиХ
4.	Формирати координациони одбор на нивоу Федерације БиХ	ФМРОИ	МРСП; МЗ; МОНК; надлежна кантонална					x											- Формиран координациони одбор на нивоу ФБиХ;	Буџет институција ФБиХ

			министарства; општине																		- Урађени извјештаји о миграционим кретањима на подручју ФБиХ	
5.	Формирати координациони одбор на нивоу општина Републике Српске	МИРЛ РС	МИРЛ РС				x														- Формиран координациони одбор на нивоу општина РС	Буџет институција РС
6.	Формирати координациони одбор на нивоу Брчко Дистрикта БиХ	Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања БД	Одјељење за здравство и остале услуге; Одјељење за образовање; Одјељење за јавни регистар				x														- Формиран координациони одбор; - Урађени извјештаји о миграционим кретањима	Буџет институција БД БиХ

<b>СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 2</b>		<b>Успоставити и ојачати институционалне капацитете у БиХ с циљем пружања адекватне асистенције повратницима</b>																					
<b>Бр.</b>	<b>Активност</b>	<b>Носилац активности</b>	<b>Сарадња</b>	<b>Рок за реализацију</b>																<b>Индикатор</b>	<b>Извор средстава за финансирање</b>		
				<b>2015</b>				<b>2016</b>				<b>2017</b>				<b>2018</b>							
1.	Допунити Закон о федералним министарствима и другим органима федералне управе	ФМРОИ	Влада ФБиХ				x															- Усвојен закон о измјенама и допунама Закона о федералним министарстви- ма и другим органима федералне управе	Буџет институција ФБиХ

2.	Потписати протокол о сарадњи у области прихвата и интеграције повратника по реадмисији у Федерацији БиХ	ФМРОИ	Министарства рада и социјалне политике, здравства, образовања и науке; надлежна кантонална министарства; општине																		- Потписан протокол о сарадњи у области прихвата и интеграције повратника по реадмисији у Федерацији БиХ	Буџет институција ФБиХ	
3.	Допунити Закон о републичкој управи Републике Српске	МИРЛ РС	Министарство управе и локалне самоуправе; Влада РС																			- Усвојен закон о измјенама и допунама Закона о републичкој управи РС	Буџет институција РС
4.	Допунити Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста Министарства за избјеглице и расељена лица РС	МИРЛ РС	Ресор за имовинско-правне послове																			- Систематизована радна мјеста за послове прихвата реадмисираних повратника	Буџет институција РС
5.	Допунити Закон о јавној управи Брчко Дистрикта БиХ	Градоначелник	Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања	x																		- Усвојен закон о измјенама и допунама Закона о јавној управи Брчко Дистрикта БиХ	Буџет институција БД БиХ
6.	Допунити Правилник о унутрашњој организацији Одјељења за расељена лица, избјеглице и стамбена питања Брчко Дистрикта БиХ	Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања БД	Одјељење за здравство и остале услуге; Одјељење за образовање; Одјељење за		x																	- Систематизована радна мјеста за послове прихвата реадмисираних	Буџет институција БД БиХ

			јавни регистар																повратника	
7.	Ојачати капацитете Сектора за избјеглице, расељена лица, реадмисију и стамбену политику МЛЈПИ	МЛЈПИ	Савјет министара		x														- Допуњен Правилник о унутрашњој организацији	Буџет институција БиХ
8.	Ојачати капацитете Сектора за имиграцију Министарства безбједности БиХ	МБ	Савјет министара		x														- Допуњен Правилник о унутрашњој организацији	Буџет институција БиХ
9.	Ојачати капацитете Сектора за рад, запошљавање, социјалну заштиту и пензије Министарства цивилних послова БиХ	МЦП	Савјет министара		x														- Допуњен Правилник о унутрашњој организацији	Буџет институција БиХ
10.	Обезбједити средства за подршку програмима интеграције повратника по реадмисији	МЛЈПИ; МЦП; ФМРОИ; МИРЛ РС; БД	Савјет министара; владе ФБиХ, РС и БД		x				x					x					- Уведене буџетске линије за реадмисију	Буџети свих нивоа; донаторска средства

<b>СПЕЦИФИЧНИ ЦИЉ 3</b>		<b>Успоставити функционалан систем интеграције повратника уз обезбјеђење једнакоправног приступа припадајућим правима</b>																				
Бр.	Активност	Носилац активности	Сарадња	Рок за реализацију																Индикатор	Извор средстава за финансирање	
				2015				2016				2017				2018						
1.	Формирати реадмисионе тимове за подршку интеграцији реадмисираних повратника у локалним заједницама	МЛЈПИ	Начелници општина; НВО	x																	- Формирани реадмисиони тимови у изабраним општинама; - Формиран реадмисиони	Буџети свих нивоа; донаторска средства

																					тим у БД БиХ	
2.	Спровести програме обука за израду локалних акционих планова (ЛАП)	МЉПИ	Начелници општина; НВО			x															- Организоване радионице за израду ЛАП-ова	Буџети свих нивоа; донаторска средства
3.	Донијети одлуке о изради и усвајању ЛАП-ова	Начелници општина; Одјељење за расељена лица, избјеглице и стамбена питања БД БиХ	Општински савјети/скупштине општина; градоначелник БД БиХ			x															- Број општина које су донијеле ЛАП-ове	Буџети свих нивоа
4.	Спровести програме обука за израду пројеката интеграције реадмисираних повратника	МЉПИ	Начелници општина; НВО			x															- Организоване едукативне радионице; - Број учесника обухваћених обуком	Буџети свих нивоа; донаторска средства
5.	Организовати едукације за надлежне општинске службе у процесу реадмисије и прихвата реадмисираних повратника	МЉПИ	МБ; МИП; МЦП; ГП; НВО			x			x				x								- Одржане редовне годишње обуке и семинари	Буџети свих нивоа; донаторска средства
6.	Обезбиједити механизме интервентне помоћи повратницима у локалној заједници					x			x				x								- Обезбијеђена једнократна новчана помоћ и друге врсте помоћи	Буџети ентитета; буџети општина; донаторска средства
7.	Извршити реконструкцију 24–30 стамбених јединица за потребе реадмисираних повратника	МЉПИ	ФМРОИ; МИРЛ РС; БД; општинска вијећа/скупшти-			x			x				x								- Реконструисане стамбене јединице	Буџети свих нивоа; донаторска средства







	организација и служби на пословима реадмисије																		опрема	донаторска средства
2.	Спровести обуке за стручно оспособљавање, вођење и коришћење техничке опреме и базе података	МЉПИ	ФМРОИ; МИРЛ РС; БД; општине		x														- Спроведено стручно оспособљавање корисника за коришћење опреме и вођење базе података	Буџети свих нивоа; донаторска средства
3.	Успоставити правни оквир за вођење централне базе података	МЉПИ			x														- Усвојен правилник о вођењу базе података	Буџет институција БиХ
4.	Израдити софтвер за вођење базе података о повратницима по реадмисији	МЉПИ	МБ		x														- Креиран одговарајући програм за базу података	Буџет институција БиХ; донаторска средства
5.	Израдити програме обуке у области прихвата и збрињавања повратника	МЉПИ	ФМРОИ; МИРЛ РС; БД; Општине			x													- Усвојени програми обуке	Буџет институција БиХ; донаторска средства
6.	Успоставити централну базу података о броју, статусу и потребама повратника по реадмисији	МЉПИ	МБ; МЦП; МИП; ГП				x												- Успостављена централна база података у оквиру МЉПИ-а	Буџет институција БиХ; донаторска средства
7.	Обезбиједити праћење и реализацију програма обуке у области прихвата и	МЉПИ	ФМРОИ; МИРЛ РС; БД; општине				x						x						- Урађени извјештаји о реализацији	Буџет институција



	реализацију активности из АП-а																																
<b>6.</b>	Унаприједити сарадњу са надлежним органима земаља региона	МЉПИ			<b>x</b>				<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>																- Обављене студијске посјете; - Одржани семинари	Буџет институција БиХ; донаторска средства
<b>7.</b>	Унаприједити сарадњу и побољшати размјену информација са органима земаља из којих долазе повратници	МБ	МИП; ГП; МЦП; МЉПИ			<b>x</b>				<b>x</b>			<b>x</b>					<b>x</b>												- Извјештаји за миграциони профил БиХ	Буџет институција БиХ		

**АНЕКС 1. Ток координације институција и организација у систему прихвата и интеграције реадмисираних повратника**



Финансијска подршка:



Schweizerische Eidgenossenschaft  
Confédération suisse  
Confederazione Svizzera  
Confederaziun svizra



Техничка подршка:

